عەبدوڵڵا پەشێو لە کەرکوک:

بەبی کەرکوکنەبێللەتی کی قەرەجی بی وڵا ت

ئومێد سەرهەد- کەرکوک/ چەند خولەکێك مابوو بۆ کاتژمێر ٣ی ئێوارە. لەپڕ جوولەیەکی زۆر کەوتە دەرەوەی هۆڵەکە، دەنگی چەپڵە لێدان بەخێرهاتنی لیژنەی پێشوازی و ئەو خەڵکانەی لەدەرەوەی هۆڵەکە بوون و نەهاتبوونە ژوورەوە، زەنگی ئاگادارکردنەوەی دانیشتوانی ناو هۆڵەکە بوو، کەهەستنە سەر پێ، کەوا شاعیرە ڕیش نوراییەکە گەیشت.

ئیدی هێشتا پەشێوی گەورە شاعیر پێی نەخستبووە نێو هۆڵەکەوە، هەموو ئامادەبووانی ناو هۆڵەکە هەستانە سەر پێ، دەنگی بەخێرهاتی و چەپڵە ڕێزان دەگەیشتە کەشکەڵانی فەلەك. پارێزگاری کەرکوك کەماوەیەك بەر لەگەیشتنی پەشێو گەیشتبووە هۆڵەکە، بەگەرمی پێشوازی لەپەشێو کردو دەیئەکێش ئەملاو ئەولای یەکدیان ماچ کرد. ماوەیەکی زۆر چەپڵە لێدانی میوانەکان بەردەوام بوو. لە ٢٠٠٥/١٢/١٤ لەهۆڵی سیروان تاڵەبانی پێشوازییەکی پاشایانە لەشاعیری گەورە عەبدوڵڵا پەشێو کرا، کە شایانی بوو. "بەراستی هاتنی مزۆ شاری کەرکوك زیاتر مانایەکی ڕەمزی هەبوو" سەرەتای کۆڕەکە پەشێوی شاعیر لەکەرکوك ئاوها هاتەگۆ. پەشێو بان بەبێ کەرکوك دەبن بەمیللەتێکی قەرەجی بی وڵات". د. پەشێو ئاماژەی بەسەرهاتاکانی پڕۆسەی بەعەرەبکردنی شاری کەرکوك دا، ئەو سەرچاوە زانستیانەشی دەست نیشان کرد کە کەرکوکیان وەکو شارێکی کوردستانی ناساندووە. بەڵام داخی بۆ ئەوە خوارد کەسەرکردایەتی حیزبەکان ئەمڕۆ قۆمار لەسەر ئەوە دەکەن، بۆیە ئەو پێیوابوو، بەدەبوو سەرکردایەتی کورد ئەو قۆمارە بکات، کوردستانێتی ئەو شارە بخاتە بەر ڕاپرسی، چونکە "کەرکوك بەشێکە لەتان و بۆی کوردستان و لێی جیا نابێتەوە". دوا وتەشی ئەوە بوو "دەبێ هەموو شتێك بکەین تا لە قۆمارە نەدۆڕێین".

عەبدولڕەحمان مستەفای پارێزگاری کەرکوك، کە بەر لە پەشێو هاتنە ناو هۆڵەکەو لەگەڵ ئەویشدا چووە دەرەوە لەوەڵامی پرسیارێکی "میدیا"دا وتی "هەڵبەت لەمێژەوە بڕای بەڕێزو شاعیری گەورەی گەلەکەکەتان، پەشێو، دەناسم و ئاگاداری شیعرە بەرزەکانیم". ئەو زۆر خۆشحاڵ بوو کە دوای ٣٣ ساڵ پەشێوی شاعیری لەکەرکوك بینیبوە. ئەو زۆر باشی بە بیر دێت کە لەساڵی ١٩٧٢ لەهۆڵی ئامادەیی ئیمام قاسم لەفیستڤاڵی یەکەمی شیعری کوردیدا، پەشێو بۆ یەکەمجار شیعری "١٣" وانەوێ مندااڵن"ی خوێندەوەو خەڵکیش، ئەو کاتە، زۆر بەگەرمی پێشوازیان لێکرد. پارێزگاری کەرکوك لەدوای هەر شیعرێك زۆر بەگەرمی چەپڵەی لێدەدا وتی "ئەلبەت لەبیرمە، شیعرەکانی زۆر بەڕێز، چونکە گوزارشتە لەموعاناتی ئێمە". ئەو شێخ سدیقی سکرتێری لقی کەرکوکی سەندیکای ڕۆژنامەنووسان، خۆشحاڵی خۆی دەبڕی و، خۆی بەسەربەرز زانی کەپیاوێکی تێکۆشەرو شاعیرێکی گەورەی کورد ئەمڕۆ لەشاری کەرکوکەو کۆمەڵێك قسەی بەپێزی کۆمەڵێك شیعری جوانی خوێندەوە کەجێگای شانازییەو گوتیشی "ئەوەندەی من بزانم ئەوە داوایەکی خۆی بوو کە یەکەمجار لەکەرکوکەوە کۆڕی بۆ سازبکرێت چونکە یەکەمین کۆڕی شیعریویەکەمین دیوانیش کە چاپکرا هەر لەکەرکوکەوە، ئەمە لایەنێکی تایبەتی و لایەنێکی نەتەوەیی و نیشتمانیشی هەیە".

پۆاڵ سابیری تەمەن ٤٠ ساڵ کەبەڕۆژ پاسۆنێکی ڕەشی لەبەردابوو، زۆر خۆشحاڵ بوو کە ئامادەی ئەو کۆڕە ببوو. لێمان پرسی هاتنی عەبدوڵڵا پەشێو لەکەرکوك بۆ تۆ چی دەگەیەنێت؟ وتی "هاتنی پەشێو بۆ کەرکوك شتێکی غەریب نییە، چونکە کەرکوك بەشێکە لەعەبدوڵڵا پەشێوو پەشێویش بەشێکە لەکەرکوك، شیعرەکانی ئەو لەگەڵ ئازار مەینەتییەکانی کەرکوکدا ئاوێتەیە". پۆاڵ پێیوابوو جەستەی کەرکوك، جەستەیەکی بڕیندارەو، پەشێویش قەتماغەی ئەو بڕینانەی هەڵداوەتەوە تا لەرەگەوە چارەسەریان بکەین.

هەرچەندە کۆڕەکە کۆتایی هاتبوو، بەڵام تا ئێوا خان هێشتا هۆڵەکەی بەجێ نەهێشتبوو، زۆر بەجێژەوە مڕۆی لەچگەرەکەی دەدا، وتی "بەراستی ناتوانم گوزارشت لەم ئێوارەیە بکەم"ئەو سەبارەت بەهاتنی پەشێو بۆ کەرکوك وتی "مانایەکی زۆر گەورەی هەیە، کەسێکی وا ئامادەیی تێدا بەهێنت لەم باروودۆخە بێتە شاری کەرکوك بەکۆمەڵی شتی جوان و شیعری بەهێز، کوردانی ئەم شارە دڵخۆش بکا، ئەوە شتێکی زۆر غەریبە".

هەردی عادل کەئەندامی تیپی شانۆی هەنگاوی نوێیە، لەگەڵ هاوڕێکانیدا لەهۆڵ هاتبوونە دەرەوەو خەریکی گفتوگۆیەکی گەرم بوون لەبارەی وتەکان و شیعرەکانی پەشێوەوە. ئەو زۆر خۆشحاڵ بوو بەهاتنی پەشێوو پێیوانەبوو بتوانێت گوزارشت لەمانا و هێماکانی ئەم هاتنە بکات، لەگەڵ ئەوەشدا جەختی لەسەر ئەوە دەکردەوە کە ئەمە گەورەییە بۆ کەرکوکییەکان. "هاتنی پەشێو بۆ شاری کەرکوك، گەورەییە بۆ ئێمە".

دواتر پەشێو لەکۆنگرەیەکی ڕۆژنامەوانیدا وەڵامی ئەو پرسیارتەنەی دایەوە.

* تۆ لەکەرکوك هەست بچی دەکەیت؟

– بەڕاستی زۆر زەحمەتە، من کەئاگرە پڕۆژەکەی باباگۆرگویم دیت فرمێسکم لەچاو هات. من خۆم هەڵنەڕێم، بەڵام باور بکەن ئیحساسم زیاتر کەرکوکییە، بەڵای منەوە شارێکی ئەوەندە پیرۆزە، ئەوەندە پیرۆزە، هەموو شتێکمانە، هەموو شتێکمانە.

* زۆر دی تۆ بێ ڕکۆتە؟

– ڕاستە بێرکۆت زێدی منە، بەڵام کەرکوك هەموشتێکمانە، یان دەبێ یان نایەن، لەسەر ئەم شارە وەستاوە کە وەك نەتەوە دەبێ یان نایەن.

* میدیا ئەم ئێ وارەیکەمێ ك لەشیعری دڵ داری و زۆڕی ك لەشیعری سیاسیت خۆی دەوە؟

– نا خر نێرە کەرکوکە.

* میدیا- وتت هاتنی من بۆ کەرکوك ڕەمزییە. دەتوانی زیاتر ڕوونی بکەیتەوە؟

– من دەڵام کەرکوك لەبارودۆخێکی زۆر تایبەتدایە، ناکرێ کۆڕێکی گەورە بکەی. من وتم ئەگەر شتەکە پەیوەندی بەڕیانی منەوە هەیە هیچ گرنگی ئ نییە. بەڵام ئامادە نیم یەك دڵۆپە خوێن لەمندااڵێکی کوردەوە بێت لەسەر کۆڕێکی من. لەبەر ئەوە، من وام بە باشی زانی ئەگەر شتەکە ڕەمزیش بێت هەتا ئەگەر بۆ ماوەی ٢٠ دەقەیەکیش بێت، قەیناکە بێم چەند کەسێکی وەکو ئێوە ببینم. ئەوەم بەڵاوە گرنگ بوو چونکە مەسەلە تەنها پەیوەندی بەژیانی منەوە نییە، پەیوەندی بەژیانی نێوەشەوە هەیە.

کچە ڕۆژنامەنووسی فەرهنسی پاولینا زیدی:

٣ هەفتە لەناو PKKدا لەقەندیل خۆم نەشوشت

دەشتی سەباح-هەولێر/ پاولینا زیدی، کچە ڕۆژنامەنووسی فەرەنسی، دوای ئەوەی بۆ ماوەی ٣ هەفتە چوونە قەندیل بۆ کاری ڕۆژنامەوانی دەڵێت "ئەوەی بۆ من غەریب بوو لەوێ ئەو ٣ هەفتەیە خۆم نەشوشت".

پاولینا کە دوای شەڕ چوونە ئەفغانستان،وەك باسی لێوەکرد زیاتر حەزی بەو وڵاتانەیە کە شەڕی تێدا تەواو بووە، وتی "بۆیە ئەفغانستانم هەڵبژارد چونکە ئەوکات هیچ ڕۆژنامەنووسێکی فەرەنسی لێ نەبوو". وتیشی هاتنم بۆ کوردستان بۆ ئەوەیە کە ڕیپۆرتاژ لەسەر ژیانی سیاسی خەڵك بکەم ، ئەوە جگە لەوەی چەند ڕیپۆرتاژێکم کردووە لەقەندیل لەسەر وەزعی ئۆ کەلانەو (PKK)دا.

ئەو دوای تەواو کردنی زانکۆ لەبەشی ڕۆژنامەنووسی لەپاریس بەهاوکاری ڕێکخراوێکی نا حکومی کە لەئەفغانستان کار دەکات، لەساڵی ٢٠٠٤ بۆ ماوەی ساڵێك بۆ کاری ڕۆژنامەنووسی دەچێتە ئەفغانستان، دەڵێت "ڕێکخراوەکە داوایان لێکردم ئەو شتانە بکەم کە ژنێك دەتوانێت بیکات"، دواتر بۆ دەزگایەکی ڕاگەیاندنی ئەفغانی کاری کردووە، بەڵام ئەو دان بەوەدا دەنێت کە ژیانی ڕۆژانەی ڕۆژ سەختبووە لەئەفغانستان "وەزعی ژن و پەیوەندی نێوان ژن و پیاو بۆ من شتێکی زۆر غەریب بوو، ئەوان ژن و پیاوی یەکتر نەبوون بەڵکو تەنیا منداڵیان دروست دەکرد، پایەی ژن لەئەفغانستان زۆر کەمترە لەحەیوان".

لەوەڵامی ئەو پرسیارەی کە چۆن تەنیا وبێ هاوکارێك دەچێتە ئەو شوێنانە دەڵێت پێش ئەوەی کە بیر بکەمەوە کچم، من ڕۆژنامەنووسم، من گەشتیار نیم، من ڕۆژنامەنووسێکم دەمەوێت ڕاپۆرت بنووسم لەهەر شوێنێك بێت و ڕاستییەکان بڵێمەوە.

پاولینا پێش ئەوەی بێتە کوردستان لەڕگەی ئەنستیتۆی کورد لەپاریس و چەند برادەرێکی هەندێك زانیاری هەبووە لەسەر کوردستان، وتی "کە بە برادەرو خێزانەکەی خۆم گوت دەچمە کوردستان ئەیاندەزانی کوێندەرە، پێیان گوتم دەچیە کوردستان ئەك عێراق"، ئەو پێی وابوو کوردستان جیایە لەگەڵ عێراق.

ئەوەی زۆر سەرنجی پاولینا ڕاکێشابێت میوانداری خەڵکی کورد، دەڵێت "کاتێك لەڵای گەریلاکان بووم زیاتر لەدایکم موراعاتیان دەکردم"، ئەو کاتێك لەسەر ڕوپشتن بوو بۆ فەرهنسا وتی نیستا هەستێکی خۆشم هەیە کە دەگەڕێمەوە وڵاتەکەم "ڕەنگە هەمیشە بیر لەوە بکەمەوە کە چۆن جارێکی دیکە بێمەوە کوردستان، هەروەها بیر کردنەوە لەوەی کە ئایا ئەم وڵاتە چی بەسەر دێت، بۆیە ئەگەر ماندگی نادارای ساڵی ناینده نەمتوانی ئەوا ڕەنگە پاش ٢٠ ساڵی دیکە بێمەوە".

منیش دەڵێم بەداخەوە...!

مەهاباد کوردی سوێد

وەرگرتنی خەڵاتی دەزگای "عەنقا"ی عەرەبیی عێراقی، لەلایەن شاعیری ناسراوی گەلەکەمان شێرکۆ بێکەس و چیرۆکنووسی بەناوبانگی کوردی ڕەئوف بێگەرد، بۆ زۆر کەسی ئەم نەتەوەیە وبەتایبەتیش لای نووسەران و ڕۆشنبیران و خەڵکانێکی ئەو بوارە بووە جێی ڕسیار و نیشانەی سەرسوڕمان. گەر بەهەڵەدا نەچووبم کاك عومەر فارسی سەرپەرشتکاری ماڵپەڕی کوردستان نێت، لەوانەیە یەکەمین کەس بووبێ، ئەم بابەتەی وروژاندبێ. هەموومان بەر لەچەند ڕۆژێکی کەم چاومان بەو چەند دێڕانە کەوت، کە لەبەرایی ماڵپەڕی ناوەتوودا، بەرەنگی سوور – ئاڤەرین بۆ ئەم هەڵبژاردنە – نووسراببوون. من پێموایە شێرکۆ بێکەس و ڕەئوف بێگەرد سنووریان بەزاند، هەر لەبەر هەندێش ڕەنگی سووریان بۆ بەچاك زانرابوو. دیارە لەهەمان کاتیشدا سنوور بەزاندن هەرتەنیا هێنانی سوپای داگیرکەران نییە بۆ خاکی نیشتمان، بەڵکە بە گەلێ شێوەی تریش خۆ دەنوێنێ.

ئەو هێزاڵیانەی کە سەبارەت بەهەمان پرس چەند شتێکیان بڵاو کردبۆوە، دەستیان خۆش بێ و سەرکەوتوو بن، بەڵام ئایا بەراوردکردنی نیلسۆن ماندێلای خەباتگێڕی ماندوونەناس و بەدەیان ساڵ کەتووی نێو کونجی زیندانە ڕەش و تاریکەکان و خاوەنی گەلێ هەڵوێستی بەرێز ئاکار و ڕەوشتی بەرز، دەشێ هەر وا بەئاسانی لەگەڵ ڕەئووف بێگەرد و شێرکۆ بێکەسدا بەراورد بکرێ؟! لەکاتێکدا ماندێلا گەورەترین خەڵاتی دەوڵەتی تورکانی ڕەتکردەوە، یاش لەبیرمە شێرکۆ بێکەسی شاعیر لەسەرەتای ئەوەدەکانی سەدەی ڕابردوو کە ئەوسا وەزیری ڕۆشنبیری بوو لەیەکەمین کابینەی حکوومەتی کوردستان، لام وایە سەردان هاتبۆوە سوێد لەڕۆژنامەیەکی ئەو وڵاتەدا سەرنگاوی نوێیە، لەگەڵ هاوڕێکانیدا لەهۆڵ هاتبوونە دەرەوەو خەریکی گفتوگۆیەکی گەرم بوون لەبارەی وتەکان و شیعرەکانی پەشێوەوە. ئەو زۆر خۆشحاڵ بوو بەهاتنی پەشێوو پێیوانەبوو بتوانێت گوزارشت لەمانا و هێماکانی ئەم هاتنە بکات، لەگەڵ ئەوەشدا جەختی لەسەر ئەوە دەکردەوە کە ئەمە گەورەییە بۆ کەرکوکییەکان. "هاتنی پەشێو بۆ شاری کەرکوك، گەورەییە بۆ ئێمە".

دواتر پەشێو لەکۆنگرەیەکی ڕۆژنامەوانیدا وەڵامی ئەو پرسیارتەنەی دایەوە.

* تۆ لەکەرکوك هەست بچی دەکەیت؟

– بەڕاستی زۆر زەحمەتە، من کەئاگرە پڕۆژەکەی باباگۆرگویم دیت فرمێسکم لەچاو هات. من خۆم هەڵنەڕێم، بەڵام باور بکەن ئیحساسم زیاترە کەرکوکییە، بەڵای منەوە شارێکی ئەوەندە پیرۆزە، ئەوەندە پیرۆزە، هەموو شتێکمانە، هەموو شتێکمانە.

* زۆر دی تۆ بێ ڕکۆتە؟

– ڕاستە بێرکۆت زێدی منە، بەڵام کەرکوك هەموشتێکمانە، یان دەبێ یان نایەن، لەسەر ئەم شارە وەستاوە کە وەك نەتەوە دەبێ یان نایەن.

* میدیا ئەم ئێ وارەیکەمێ ك لەشیعری دڵ داری و زۆڕی ك لەشیعری سیاسیت خۆی دەوە؟

– نا خر نێرە کەرکوکە.

* میدیا- وتت هاتنی من بۆ کەرکوك ڕەمزییە. دەتوانی زیاتر ڕوونی بکەیتەوە؟

– من دەڵام کەرکوك لەبارودۆخێکی زۆر تایبەتدایە، ناکرێ کۆڕێکی گەورە بکەی. من وتم ئەگەر شتەکە پەیوەندی بەژیانی منەوە هەیە هیچ گرنگی ئ نییە. بەڵام ئامادە نیم یەك دڵۆپە خوێن لەمندااڵێکی کوردەوە بێت لەسەر کۆڕێکی من. لەبەر ئەوە، من وام بە باشی زانی ئەگەر شتەکە ڕەمزیش بێت هەتا ئەگەر بۆ ماوەی ٢٠ دەقەیەکیش بێت، قەیناکە بێم چەند کەسێکی وەکو ئێوە ببینم. ئەوەم بەڵاوە گرنگ بوو چونکە مەسەلە تەنها پەیوەندی بەژیانی منەوە نییە، پەیوەندی بەژیانی نێوەشەوە هەیە.

سەرچاوە: ئاژانسەکان

گۆڕی ناتیۆر

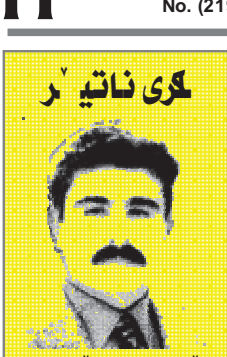

ی ك دەتوانی خەوی حزبێ ك بزڕێنی

کەریم موددەر ئیس

هەرکەسە هەڵبژاردن لە ولاتێکدا دێتە پێش، هەر حزبەو هەیبای لێدەکات و ڕادەکاتە بەر سەرو ڕیشی خۆی دابێژێ تا عەیبوعارەکانی خۆی بشارێتەوە. بۆ بەدەستهێنانی سەرکەوتنیش پەنا دەبەنە بەر ڕاگەیاندن تا جوانتڕیان بکات. کەچی هەندێ لەو حزبانە تەنها ڕاگەیاندنەکەی خۆیانیان بەسبە بۆ ئەوەی ناشرینتڕیان بکات یاخود دەنگێکی زۆڕیان لەکیس بدات. هەندێکیش لەسەر ئەڕزی وشەیەك دەردەکەوێ کە لەڕازی نووسەرێك یا ڕۆژنامەنووسێك یا لەکەناڵێکی ڕاگەیاندا دەیسڕێ. نووسەر دەتوانێ بیێتە پەیامبەری خێر بۆ هەر حزبێك دەشتوانێ ببی بە کوندەبۆیەك و بەسەریدا بقڕێنێ. ئەوەی لەم ڕۆژگارانەدا قسەی خێر دەکات هەڵبەت بەکێکە لەهەرە دڵسۆزانی وڵات، بۆیە مەیسەربوونی دەرئنجامەکەی لەهەموو شتێك زیاتر بەلاوە گرنگترە.

لەمڕۆژگاری وادا کاریگەریی نووسەر دەردەکەوێ (ئەو نووسەرەی هەندێك بەنە خۆشی تێدەگەن کە یاسی بەخۆدا چوونەوە دەکات) کە چۆن دەتوانێ خەوی حزبێك بزڕێنێ یاخود خەوی یەکێکی دیکە بێنێتە دی کە ڕەنگە ئەویش تەنها ڕاگەیاندنەکەی یەس بێت بۆ بردنەوەی هەڵبژاردنەکان. بۆیە دەبینین لەعێراقیشدا حزبەکان کەوتوونەتەخۆ بەناپان بردۆتە بەر ڕاگەیاندن و وانیشان دەدەن کە ئەگەر ناسایش بەقەرار دەکەن. بەڵام لەبەرخۆبردنەوەی هەر شتێکیان بۆ مەیسەر بێ، ئەوەیان بۆ مەیسەر نابێ و لەبەرژەوەندیی خۆیاندا نییە کە لەو بڕوایەدابن کە کەسێك نییە بتوانێ هەڵەتێك قەشمەل پێ بێنێ و خەوی یەکێك لەبار ببات..!!

ئەو ڕۆشنبیرەی تا ئێستە لە کەللە ڕەقی خۆی دانەبەزیوە، ئەو ڕۆژنامەنووسەی خەوی یەسەردەمێکی نوێیەوە دیوە، ئەو کەناڵەی لەخەمی هاوواڵتیدا گڕیاوەو بۆ خۆشیی ئەویش هەڵمڕیوە، ئەوانەبە دەتوانن بەموتاربێ، ڕیپۆرتاژێك، هەر بابەتێکی دیکەی ڕۆژنامەنووسیی بێت هەر هاوارێك دابمرکێنن کە لەپێناو هەڵبژاردنێکدا دەکرێ کە ئومێدی هێنانەکایەی ڕۆژێکی نوێی تێدا زەحمەت بێ..!!

بەیەکی حوکمی لەبەرخۆ بردنەوەش خەڵك بۆ بەبەرەو پڕ چوونی هەڵبژاردن مەرجی دەبێ کە بەڵایەنی کەمەوە ئەو مەرجە ئەوەیە وادەو بانێنەکانی بەر لەهەڵبژاردن لەبەر نەکەن و ئیتر گلەیی و گازاندە بەکۆتا بێنن، بەچاردەسەرکردن ئەك بەتۆقاندن..!!